

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun XIII

SIZHUN XIII AR FESTOU

KENTEL 1 MEURLARJEZ

A = Andrev

K = Katell

A - Nag a blijadur **am bez** bep bloaz pa vez mare Meurlarjez o tont !

K - Meurlarjez ?

A - Meurlarjez, ya, pe an Ened e-giz 'vez lavaret e Douarnenez.

K - O ya 'vat !
P'am bez tro da vont di ez an a galon vat gant ma mignoned !

A - **P'ho pez** tro da vont war an aod, e chomit a-hed an noz da redek e ruiou ar porzh ?

K - Opala, ya 'vat !
Ha peurliesañ e lakaan dilhad farsus, gwiskamantoù kozh pe pilhoù zoken, ken ne vez ket moaien da anavezout ac'hanon.

A - Selaouit 'ta !
Me am boa lakaet ur wech un hiviz mamm-gozh.
Sur a-walc'h e tennen e-mod-se d'ur vaouez vrav peogwir oa chomet ur gwaz d'ober al lez din-me.
Ne zeuen ket mui a-benn d'en em zieubiñ dioutañ !

K - Ur gwaz !

A - Ya unan dezhañ ur barv kalet e-giz ur bod drez.
'benn ar lin 'oan deut a-benn da vont kuit d'an daoulamm ruz !

K - Biskoazh kemend-all !
Met daoust hag-eñ 'vefec'h dres o tont eus Douarnenez ?

A - Perak 'ta ?

K - Sellit 'ta !
Ur votez zu 'zo ganeoc'h en ho troad dehou hag unan wenn en ho troad kleiz !

A - Boulc'hurun ! Re a vall 'oa warnon mintin-mañ pa oan aet kuit eus ar gêr !

K - Chomit 'ta da lâret ! N'ho peus ken nemet kanañ ganin bremañ :

"Echu an Ened

met n'on ket jenet

debret an argant

echu tout !

An den Paolig, an den Paolig !

An den Paolig, Meurlarjez !"

GERIAOUEG

| | | | |
|--|--|---|---|
| barv, ar b. (s. -enn* ar v.) <i>barbe</i> hiviz*, an h. -où <i>chemise de femme</i> lez*, al l. -ioù <i>cour (d'un roi etc)</i> mamm*-gozh, ar v. -où-k. <i>grand-mère</i> plijadur*, ar b. -ioù <i>plaisir</i> ru*, ar r. -ioù <i>rue</i> | dehou <i>droit</i> (opposé à gauche) farsus <i>amusant,</i> <i>comique</i> kleiz <i>gauche</i> | oan <i>j'étais</i> pa oan aet kuit <i>quand j'étais parti</i> vefec'h <i>seriez</i> am bez <i>j'ai</i> (forme d'habitude de kaout) ho pez <i>vous avez</i> (forme d'habitude de kaout) me am boa <i>j'avais</i> anavezout <i>anavezet</i> <i>connaître</i> en em zieubiñ (diouzh) <i>se libérer (de)</i> kaout (bet) tro (da) <i>avoir l'occasion (de)</i> ober al lez (da) <i>faire la cour (à)</i> tennañ tennet (da) <i>ressembler (à)</i> | ac'hanon <i>moi, de me</i> a-hed <i>le long de</i> daoust hag eñ <i>est-ce que</i> dioutañ <i>de lui</i> peogwir <i>puisque</i> zoken <i>même</i> |
|--|--|---|---|

A galon vat ! De bon coeur !
Boulc'hurun ! Tonnerre !
An den Paolig ! Satan, le diable (surnom)
Mont kuit d'an daoulamm ruz. S'enfuir au galop.
N'on ket jenet ! Ça ne me gêne pas !
Chom da lâret ! Cause toujours !
Nag a biljadur am bez bep bloaz pa vez mare Meurlarjez o tont !
Tous les ans j'ai du plaisir quand vient le moment du carnaval !
P'am bez tro da vont di ez an a galon vat !
Quand j'ai l'occasion d'y aller, j'y vais de bon coeur !
Peurllesañ e lakaen dilhad farsus.
Le plus souvent je revêt des habits comiques (= je me déguise).
Sur a-walc'h e tennen e-mod-se d'ur vaouez vrav peogwir e oa chomet ur gwaz d'ober al lez din-me.
Je devais sûrement avoir l'air d'une belle femme puisqu'un gars était resté me faire la cour.
Ne zeuen ket mul a-benn d'en em zieubiñ dioutañ.
Je ne pouvais plus m'en débarrasser.
Unan dezhañ ur barv kalet e-gliz ur bod drez.
Un gars avec une barbe aussi dure qu'un buisson de ronces.
Daoust hag eñ e vefec'h dres o tont eus Douarnenez ?
Est-ce que vous ne viendriez pas tout juste de Douarnenez ?
Ur votez zu 'zo ganeoc'h en ho troad dehou hag unan wenn en ho troad kleiz !
Vous portez une chaussure noire à votre pied droit et une blanche à votre pied gauche !
Re a vall 'oa warnon mintin-mañ pa oan aet kuit eus ar gêr !
J'étais trop pressé quand je suis sorti de chez moi ce matin.

SIZHUN XIII

KENTEL 2

AR VOEST-NOZ

Y = Youenn

F = Fañch

- Y - Da belec'h ho pez tro da vont da zañsal bep Sadorn ?
- F - D'al "Labous Noz".
Diskoù mat o devez.
- Y - Plijout a ra deoc'h an dañsoù nevez ?
- F - Ya 'vat ! Ha paotr "al Labous Noz" en devez atav an disk diwezhañ.
- Y - Savet ' zo c'hoant din da vont di fenozh !
- F - Deuit ganin neuze !
- Y - A galon vat !
Plijadur am bez atav o vont gant ur mignon abalamour ne blij ket din chom ma-unan-penn !
Deomp di neuze !
(MUZIK)
- F - O ! UI Lambada !
Gant ar plac'h blev ruz ahont am befe c'hoant mont da zañsal !
- Y - Goulennit diganti 'ta !
N'eus ket riskl a-benn ar fin !
- F - Ar gwir a zo ganeoc'h !
Alloù fur ho pez atav da reiñ d'ar re all !
- Y - Ma ne gredit ket mont, me 'z aio en ho plas !
- F - Me an hini eo en deus gwelet anezhi da zigentañ penn !
- Y - Gwir eo met evel ur peul e chomit sanket aze e-barzh al leurzi !
- F - Serrit ho peg mar plij !
Emaon o vont !
- Y - Re ziwezhat, Yann daleer, echu eo an dañs !
- F - A ! Evit lavaret deoc'h ar wironez, ne blij ket din ar plac'h-se ;
N'eus ket feson vat warni hag un dra bennak a zo ouzhpenn...
- Y - Petra 'ta mil c'hast ?
- F - N'on ket bet gouest morse da zañsal al Lambada !

GERIAOUEG

boest^a-noz, ar v. -où-n.
boîte de nuit, discothèque
leur-zi^a, al l. -ioù-t.
sol en terre battue

ali, an a. -où *conseil*
daleer, an d. -ien
retardataire

dañs, an d. -où *danse*
disk, an d. -où *disque*
peul, ar p. -ioù *pieu*

riskl, arr. -où *risque*
Sadorn, ar S. -ioù *samedi*

am befe j'aurais

en devez il a
(forme d'habitude de kaout)
o devez ils/elles ont
(forme d'habitude de kaout)

me 'z alo j'irais

dañsal dañset danser

krediñ kredet croire

sankañ sanket enfoncer

diganti de elle

ma-unan-penn
moi tout seul

un dra bennak
quelque chose

warni sur elle

Da belec'h ho pezh tro da vont da zañsal bep Sadorn ?

Ou avez-vous l'habitude d'aller danser le samedi ?

Savet 'zo c'hoant din da vont di fenezh ! L'envie me vient d'y aller ce soir !

Gant ar pañc'h blev ruz ahont am befe c'hoant mont da zañsal !

J'aimerais bien danser avec la fille aux cheveux roux là-bas !

Goulennit diganti 'ta ! Demandez-le lui alors !

N'eus ket riskl a-benn ar fin ! Vous ne perdez rien ! (à lui demander)

Alloù fur ho pezh atav da reiñ d'ar re all !

Vous avez toujours de bons conseils à donner aux autres !

Ma ne gredit ket mont, me 'z alo en ho plas !

Si vous avez peur d'y aller, j'irai à votre place !

Me an hini eo en deus gwelet anezhi da zigentañ penn !

C'est moi qui l'ai vu le premier !

Gwir eo met evel ur peul e chomit sanket aze e-barzh ar leurzi !

C'est vrai mais vous restez là planté comme un pieu dans une cour.

Yann daleer ! Retardataire !

N'on ket bet gouest morse da zañsal al Lambada !

Je n'ai jamais su danser la Lambada !

SIZHUN XIII

KENTEL 3

AR FEST-NOZ

A = Anaig

B = Bernez

A - Mont a ran d'ar fest-noz fenezh da G/Kerneblec'h.

B - Te, pa 'z pezh lakaet un dra bennak ez penn, n'az pezh ket lakaet anezhañ e lec'h all.

A - E lec'h ober goap ac'hanon e vefe gwelloc'h dit dont ganin.

B - Piv a vo o seniñ du-hont ?

A - "Ar vrammerien flour".

B - Ne vo ket a ganerien ?

A - Eo 'vat !

Lanig beg bras hag Erwan revr strizh !

Ar re wellañ int.

Ar re-mañ a vez an diaoul peg en o c'horf pa vezont o kanañ ken ma lakaont ar saliad da dridal !

B - Hola ! N'eo ket dav dit flastrañ ma zreid, Gurun !
Gortoz ken ma vi o tañsal fenezh !

A - N'on ket evit padout gant ar c'hoant dañsal !

B - Arabat dit mirout ouzhin-me da zañsal hag ouzhpenn peus lakaet botoù-koad.

A - Trouz ar botoù-koad a ro lusk d'an dañs !

B - Ha pistigoù d'az amezeien, stroallek ma 'z out !

A - Te az pezh drouk atav, klemmuzenn !

B - Chom da lâret !

Gwelet 'vo fenezh piv a vo an hini gwellañ da zañsal betek ma tarzho an deiz.

A - An hini na gollo ket un dañs, te n'ouzez ket ar Jabadao !

B - Diouzh ar gavaliourez eo dañsal brav !

A - Diouzh ar startijenn a vez gant an dañser ivez, panezenn !
Te a vo c'hoazh o tiroc'hal ha me o korolliñ atav evel boaz.

GERIAOUEG

| | | | |
|---|-----------------------------------|--|--------------------------------|
| kavaliourez*, ar g. -ed <i>cavalière (partenaire de danse)</i> | flour doux | 'z pezh tu as (forme d'habitude de kaout) | anezhañ <i>lui, de lui</i> |
| klemmuzenn*, ar g. -ed <i>personne qui se plaint beaucoup, pleurnicheuse</i> | strizh étroit | | ez <i>dans ton, ta, tes</i> |
| panez, ar p. (s. -enn*) <i>niguedouille</i> | stroallek <i>mal coordonné</i> | lakaont <i>ils/elles mettent</i> | |
| sallad*, ar s. -où <i>contenu d'une salle</i> | | korollin korollet <i>danser</i> | |
| startlenn*, ar s. -où <i>dynamisme, tonus</i> | | mirout (miret) ouzh <i>empêcher de</i> | |
| amezeg, an a. amezeien <i>voisin</i> | | padout padet durer | |
| brammer, ar b. -ien péteur Jabadao, ar J. <i>sorte de danse</i> | | tarzhañ tarzhet <i>éclater</i> | |
| kurun, ar c'h. (et * ar g.) -où <i>tonnerre</i> | | tridal tridet <i>tressaillir, jubiler</i> | |
| lusk, al l. -où impulsion, <i>élan, rythme</i> | | | |
| pistig, ar p. -où piqûre, <i>élanement, point de côté</i> | | | |
| revr, ar r. -ioù cul, derrière | | | |

Tarzh-an-deiz. *Le lever du jour.*

Betek ma tarzho an deiz ! *Jusqu'à ce que le jour se lève !*

An hinl na gollo ket un dañs. *Celui qui ne perdra pas une danse.*

Piv a vo o seniñ du-hont ? *Qui seront les musiciens ?*

Te, pa 'z pezh lakaet un dra bennak ez penn, n'az pezh ket lakaet anezhañ e lec'h all ! *Toi, quand tu t'es mis quelque chose en tête, c'est pour de bon !*

Ar re wellañ int. *Ce sont les meilleurs.*

Ar re-mañ a vez an diaoul peg en o c'horl pa vezont o kanañ ken ma lakaont ar saliad da dridal ! *Ceux-là, quand ils chantent, ils ont tellement le diable au corps qu'ils mettent toute la salle en transe !*

N'eo ket dav dit flastrañ ma zreid !

Ce n'est pas la peine de m'écraser les pieds !

Gortoz ken ma vi o tañsal fenozh !

Attends au moins d'être en train de danser ce soir !

N'on ket evit padout gant ar c'hoant dañsal !

Je ne peut pas réfréner mon envie de danser !

Arabat dit mirout ouzhin da zañsal ! *Ne m'empêche pas de danser !*

Trouz ar botoù-koad a ro lusk d'an dañs !

Le bruit des sabots donne du rythme à la danse !

Ha pistigoù d'az amezelen, stroallek ma'z out !

Et des douleurs à tes voisins, maladroit que tu es !

SIZHUN XIII

KENTEL 4

AR PARDON

P = Per

E = Erwan

P - E pardon Speied e oan bet dec'h.

E - E pardon Speied ?
Paour kaezh den !
Gwelloc'h 'vo dit diwall ur wech all !

P - Met petra a zo peg en da revr, petra a gontez din, inosant ?
Ya 'vat, e pardon Speied e oan bet !

E - Ur plac'h yaouank az poa kavet ivez evel ma vez kontet e-barzh ar son ?

P - Trawalc'h gant da sotonioù !
E gwirionez e oan bet gant mignoned peogwir e oan bet pedet ganto.

E - Te a zo ken sot gant ar pardonioù ?

P - N'on ket re met ar vugale a blij dezho mont war ar c'hezeg-koad.

E - War ar c'hezeg-koad ?
Lâr din kentoc'h e-barzh ar c'hirri bihan a ya da stekiñ an eil ouzh egile pe ar c'hirri-nij bihan a vez o treiñ, o sevel hag o tiskenn.

P - Mont a reont sot ivez gant an nouga, al limigoù, an avaloù ruz.

E - Ha te, ne yez ket sot gant an traoù dous ?

P - An nouga, te oar, a chom peg ouzh ma dent.

E - Gwell a-se 'vat !
E-giz-se n'hellez ket mui digeriñ da veg bras !
Setu didrouz kaer ar bed sur-awalc'h !

P - Ha ma lakfen-me ac'hanout-te e-barzh ur c'harr-nij bihan;
Me a zo sur e vefes klañv-moc'h !

E - Klañv-moc'h !
Genaoueg !
Debr nouga ken ma chomo serr da veg !

P - A-benn ar fin e klaskan gouzout petra lak an dud da redek ar pardonioù ma n'int ket evit debriñ an traoù dous ha ma'z int klañv gant ar manejoù !

E - Deus da dapout ur banne, teod fall, gant hemañ ne vi ket klañv :

"YEC'HED MAT D'AN HOLL

HEMAÑ ZO VONT DA GOLL !"

GERIAOUEG

| | | | |
|--|---------------------------------------|--|---|
| sotoni*, ar s. -où <i>sottise</i> | didrouz <i>silencieux</i> | e oan bet pedet <i>j'avais été invité</i> | an eil ouzh egile <i>l'un contre l'autre</i> |
| bed, ar b. -où <i>monde</i> inosant, an i. -ed <i>idiot du village</i> | egile <i>l'autre</i> | az poa kavet <i>tu avais trouvé</i> | gwell a-se <i>tant mieux</i> |
| limig, al l. -où <i>friandise</i> mane], ar m. -où <i>manège (à chevaux)</i> | ell <i>second,</i> <i>deuxième</i> | ma lakfen <i>si je mettais</i> | |
| marc'h-koad, ar m. <i>kezeg-k. cheval de bois</i> | klañv-moc'h <i>malade à crever</i> | mont a reont <i>ils/elles vont</i> | |
| nouga, an n. <i>nougat</i> | | ne vi ket <i>tu ne seras pas</i> | |
| pardon, ar p. -ioù <i>pardon (fête)</i> | | n'hellez ket mui <i>tu ne peut plus</i> | |
| son, ar s. -ioù <i>chanson</i> | | te 'oar tu sais | |
| Speled/Spezed <i>Spezet</i> | | stekiñ stoket <i>heurter,</i> <i>entrer en contact</i> treiñ troet <i>tourner</i> bezañ sot gant <i>adorer</i> | |

An traou dous. *Les sucreries.*

E pardon Speled e oan bet dec'h. *Hier j'ai été au pardon de Spezet.*

Petra 'zo peg en da revr ? *Qu'est-ce qui te prends ?*

Petra 'gontez din ? *Qu'est-ce que tu racontes ?*

Te a zo ken sot gant ar pardonioù ? *Tu aimes tant que ça les pardons ?*

Mont a reont sot gant an nouga. *Ils sont fous de nougat.*

An nouga a chom peg ouzh ma dent. *Le nougat me colle aux dents.*

Ar c'hirri bihan a ya da stekiñ an eil ouzh egile pe ar c'hirri-nij bihan a vez
o treiñ, o sevel hag o tiskenn. *Les petites voitures qui se cognent les unes contre les
autres, ou bien les petits avions qui tournent, montent et descendent.*

Ha ma lakfen ac'hanout en ur c'harr bihan ?

Et si je te mettais dans une petite voiture ?

Me a zo sur e vefes klañv-moc'h !

Je suis sur que tu serais malade comme un chien (comme un cochon) !

SIZHUN XIII

KENTEL 5

AN EURED

P = Per

E = Erwan

P - Yannig a zo o vont da zimeziñ gant ur plac'h eus Bro ar Bigoudennded.

E - Gast ! N'eo ket posubl !
N'eus ket brud vat war ar merc'hed-se !

P - N'eus ket brud vat !
Perak 'ta ?

E - Lavaret e vez o devez ar re-se ur penn fall

P - Un dra bennak all o devez ivez eme lod

E - Petra ar c'hast o devez 'ta ?

P - N'eo ket brav kontañ traoù e-giz-se.

E - Teod fall, serr da veg neuze !
Te az pez atav solonioù da lavaret.

P - Me a zo bet pedet da vont d'an eured warc'hoazh.

E - Friko a vo gant ar Bigoudennded neuze !

P - Brud vat a zo war ar boued memestra hag ouzhpenn-se emañ ar plac'h nevez a-ziwar
an aod.

E - Opala !
Setu grilhed ha pesked e-leizh war an daol !

P - Hmm, an teuzer !

E - Na chomez ket da c'hlaourenniñ aze e-giz ur c'hi e-tal an daol !
Beg lipous !

P - Petra faot dit !
Debromp p'emaomp o tebriñ, n'ouzomp ket piv a zebro ac'hanomp !

E - Te n'out ket lart gant netra ;
Atav az pez e-leizh da gol !

P - Serr da veg 'ta, beg lipous !
Te az pez atav un dra bennak da rebech din !
N'out ket koulskoude evit reiñ kentelioù din-me !

E - Ne ran ket 'vat !

P - O Eo 'vat !
Te a zo dres e-giz an Aotrou person nevez pa sellan ouzhit-te !

E - Penaos 'mañ an Aotrou person 'ta ?

P - Korfet mat gast !
 Ken ma c'hell komz evit e sac'h !
 Ma breudeur ha ma c'hoarezed kristen, sellit ouzh ma c'hof ha grit pinijenn !

GERIAOUEG

| | | | |
|--|---|---|---------------------------------------|
| brud*, f/m ar v./b. -où <i>réputation</i> | korfet <i>ayant une bonne constitution (physique)</i> | az pez tu as (forme d'habitude de kaout) | a-ziwar <i>de (sur)</i> |
| pinijenn*, ar b. -où <i>pénitence</i> | kristen <i>chrétien</i> | grit faites ne ran ket <i>je ne fais pas</i> | eme dit e-tal <i>face à</i> |
| plac'h* nevez, ar p. <i>merc'hed n. mariée</i> | posubl <i>possible</i> | a zebro mangera | ken ma <i>tant que</i> |
| grilh, ar g. -ed langouste person, ar p. -ed curé teuzer, an t. -ioù <i>délice</i> | Ilpous <i>gourmand</i> | dimeziñ dimezet marier faotñ faotet faire défaut | ouzhit <i>contre toi</i> |
| | | glaourenniñ <i>glaourennet savourer</i> | |
| | | komz komzet parler | |
| | | kontañ kontet raconter | |
| | | rebech rebechet reprocher | |

Bro ar Bigouden. *Le Pays Bigouden.*
 Serr da veg ! *Ferme ta gueule !*
 Beg Ilpous ! *Espèce de gourmand !*
 Petra 'faot dit ! *Qu'est-ce que tu veut !*
 N'eus ket brud vat war ar merc'hed-se ! *Ces filles-là n'ont pas bonne réputation !*
 Emañ ar plac'h nevez a-ziwar an aod. *La mariée est une fille de la côte.*
 Na chomez ket da c'hlaourenniñ aze e-giz ur c'hi e-tal an daol !
Ne reste pas là à baver comme le chien devant la table !
 Debromp p'emaomp o tebrñ, n'ouzomp ket plv a zebro ac'hanomp !
Mangeons tant que nous pouvons, nous ne savons pas qui nous mangera demain !
 Atav az pez e-leizh da gof ! *Tu as toujours le ventre plein (plein ton ventre) !*
 N'out ket koulskoude evit reiñ kentelloù din !
Pourtant je n'ai pas de leçons à recevoir de toi !
 Pa sellan ouzhit-te. *Quand je te vois (te regarde).*
 Komz evit e sac'h ! *proverbe : Prêcher pour sa chapelle.*

KAOUT/AVOIR - AR STUMM BOAZ/LA FORME D'HABITUDE

Tout comme Bezañ, le verbe Kaout a une forme fréquentative que l'on emploie pour exprimer l'habitude, la durée, la répétition, la continuité...

Ex : Nag a blijadur am bez bep bloaz pa vez mare Meurlarjez o tont !
Quel plaisir j'ai chaque année quand revient Mardi gras !

P'am bez tro da vont di ez an a galon vat !
Quand j'ai l'occasion d'y aller, j'y vais de bon coeur !

Diskoù mat o devez. *Ils ont (toujours) de bon disques.*

Alioù fur ho pez atav da reiñ d'ar re all !
Vous avez toujours de bons conseils à donner aux autres !

Te az pez drouk atav ! *Toi tu as toujours mal !*

Voici le tableau de conjugaison de cette forme fréquentative :

| | |
|-------------------------|--------------------------------|
| am bez ('m bez) | j'ai (habituellement) |
| az pez ('z pez, 'z tez) | tu as (habituellement) |
| en devez ('dez) | il a (habituellement) |
| he devez ('dez) | elle a (habituellement) |
| hor bez | nous avons (habituellement) |
| ho pez | vous avez (habituellement) |
| o devez ('dez) | ils/elles ont (habituellement) |

A la forme négative :

| |
|----------------------------|
| n'am bez ket |
| n'az pez ket, n'az tez ket |
| n'en devez ket |
| n'he devez ket |
| n'hor bez ket |
| n'ho pez ket |
| n'o devez ket |